

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ל כסלו תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:05 תל-אביב: 4:19 חיפה: 4:08 מוצאי שבת: ירושלים: 5:21 תל-אביב: 5:22 חיפה: 5:20 ר"ת: 5:57

פרשת מקץ

בטחון והשתדלות

יבטח בה' בכל הנערך לו, ולא ידאג דאגת המחר!
נלמד מהפסוק: "זיהי מקץ שנתיים ימים" (פרק מא-א)
וכפי שדרשו חז"ל (במד"ר פט-ג) "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו" – זה יוסף. "ולא פנה אל רהבים ושטי כזב" – משום דבטח בשר המשקים נתעכבה ישועתו שתי שנים.

ולכאורה הדברים תמוהים: הרי זה "תרתני דסתרני", שאם יוסף אכן מסמל את הגבר אשר בוטח בה', כפי דרשת חז"ל בתחילת הפסוק, היאך זה באמת ש"פנה אל רהבים ושטי כזב" ובטח בהם ואשר לכן נתעכבה ישועתו, כדרשת חז"ל בסוף הפסוק. ואם כדרשה זו שיוסף פנה לרהבים ובטח בשר המשקים, היאך קוראים עליו חז"ל את הפסוק "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו"?

זאת ועוד: הרי קיימא לן שיש חובת השתדלות מסויימת על האדם, וכדכתיב "וברכך בכל אשר תעשה" ואין לסמוך על הנס. וא"כ מה תביעה היא על יוסף שפנה להעזר ב"שר המשקים"? (ובעבר הבאנו ב"איטש לרעהו" את ביאורו של החזו"א ומה שיש לדון בדבריו).

ניתן ליישב את הקושיות עם ביאורו של כ"ק האדמו"ר משינאווה – רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם זצ"ל, עפ"י מעשה שאירע עם הבעש"ט: פעם אחת לא היו לו צרכי שבת. השכים הבעש"ט והלך, ובדרכו נקש על חלונו של אדם אחד, פתח הלה את חלונו. אמר לו הבעש"ט שהוא זקוק לצרכי שבת, ומיד פנה הבעש"ט והמשיך לדרכו.

האיטש חפץ לתת לבעש"ט את מבוקשו ומיהר בעקבותיו עד שהשיגו. הוא שאל בפליאה: "ממה נפשך, אם כבודו זקוק לצרכי שבת ולכן ביקשם ממני, מדוע לא המתין עד שאתנם לו?"

השיב לו הבעש"ט, כי למען האמת כל אדם נולד ופרנסתו עמו, אבל החטא גורם לעמוול להשגתה, כזיירת הכתוב "בזיעת אפיך תאכל לחם". ואולם שיעור העמל תלוי בעומק ההשתרשות בחטא. לפי "הרעיוותי את מעשי" כך הוא ה"קפחתי את פרנסתי" וכמו שמשמע מהמשנה סוף קידושין. יש מי שפרנסתו בביתו, ויש מי שצריך לבקש ממרחק לחמו. (כמו שראינו בירידת המן במדבר). אני מצאתי עצמי שאיני צריך לעשות אלא השתדלות מועטה בלבד, ולכן בהקשתי על חלונך יצאתי ידי חובתי. והראיה, שמייהרת לרדוף אחרי ולספק לי את צרכי...

לפי"ז מתורצות הקושיות, שוודאי יוסף היה מושלם בבטחון. ובוודאי יוסף לא היה זקוק לכל השתדלות שהרי לא אירע את מעשיו כלל. אבל בכל זאת "בעיה" אחת קטנה היתה לו ליוסף, והיא מה שהיה עניו עד מאוד וביטל עצמו כליל (כפי שאמר "בלעדי") ומרוב ענוותנותו חשש יוסף שמה אינו זכאי להושע בלי "השתדלות"...

לפי הבטחון כך הישועה...

מעשה באברך שלאחר הולדת ילדו הראשון אסרו הרופאים על אשתו ללדת עוד ילדים, באומרם שהמצב הוא בגדר פיקוח נפש. בהיותו מר נפש נכנס האברך אל החזון איש וסיפר לו דברים כהווייתו. נענה החזו"א ואמר: כשהרופאים אומרים, הרי אין ברירה בדבר.

המשיך האברך ושאל את החזו"א: "האם הוראה זו היא גם תשובה על פי חסידות?" הרהר החזו"א לרגע והשיבו: "אם אתם רוצים לסמוך על רבונו של עולם ולבטוח בו, אזי יהיו לה ילדים!" ואכן נולדו לו לאחר-מכן עוד חמשה ילדים, ואם הבנים שמחה... **קונטרס שערי איש**

"רק על ה' השלך יהבך"...

פעם נסע כ"ק האדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר זצ"ל עם בנו (בעל הישמח ישראל) לביקתה מבודדת בעיירת נופש, כדי שינוח ויאגור כח. באישון לילה חש הרבי ברע, וכמעט התעלף. רופא לא היה שם והוא ביקש מבנו שיאמר איתו את הוודיו כי מרגיש שקיצו קרב...

אמר לו הבן נחרצות: "אבא, תישן! ואני מבטיח לך שתקום בבוקר רענן!" השיב לו אביו: "אילו אדם אחר היה אומר לי, הייתי סבור שבא להרגיעני אבל אתה הרי איש אמת ואני מאמין להבטחתך..." עצם עיניו ונרדם ובבוקר קם רענן. פנה הרבי לבנו ושאל: "כעת גלה לי על סמך מה הבטחתיני אמש?"

השיב הבן: "תמכתי יתדותי בדברי הרבי מרוז'ין שביאר את הפסוק (בתהלים יג-ב) "עד אנא תסתיר את פניך ממני עד אנא אשית עצות בנפשי" כלומר: עד מתי תמשך הנהגת הסתר הפנים? היא תמשך כל עוד האדם משית עצות בנפשו וסבור שישתדר בכוחות עצמו. אבל כשיגיע למסקנה שאין כל עצה וה' לבדו יכול לעזור, אזי תבוא הישועה! אילו היה כאן רופא, היה מקום להשתדלות. אבל כאן במקום נידח זה ובאישון לילה, אפסה כל עיצה. ומכיון שכך, בטוח הייתי שתזכה לישועה!"

הלמות עמלים – ח"ב

הדפסת והפצת העלון השבועי "איטש לרעהו" פרשת מקץ, נתרמו לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת יטל ע"ה בת רבי קלונימוס ז"ל

נלב"ע ב' טבת, ת.ג.צ.ב.ה.

נתנדב באדיבות לבם של המשפחה היקרה שיחיו

לחמול על הזולת ולסייע לו בכל הדברים שנזקק להם!

נלמד מהפסוק: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם... יעשה פרעה ויפקד פקידים... ויקבעו את כל אוכל... והיה האוכל לפקדון" (פרק מא-לג, לו)

מדוע נזקק יוסף לעוץ עיצות לפרעה, והרי לא נתבקש על כך? אלא לומדים אנו מכאן שכאשר ישנה בלבו של אדם חמלה על הזולת, אינו ממתין שיבקשו ממנו לעזור. הרגשתו בצערו של הזולת מדרבנת אותו ומאיצה בו לשאת בעול עמו ולעשות כל שביכולתו לסייע לזולתו. וכפי שכתב הראב"ם ז"ל (בשם רבי אברהם החסיד): החמלה והרחמנות של יוסף על העם, היא שהניעה אותו לתקן תקנה של חסד עליהם בצרה שהם עומדים לפניה.

על חשיבותה הרבה של מדת החסד כתב רבינו בחיי ז"ל (בספרו כד הקמח) את הדברים הבאים: "וצריך אדם להזהר במדת החסד, שעם מדה זו יתמשל לבוראו יתברך וילך בדרכיו. כי המדה הזאת היא ממדותיו ובה הוא יתעלה מנהיג עולמו. וכן אמרתי עולם חסד יבנה. וכל הזהיר במדה זו, הוא מי שנפשו שפלה והוא הירא את השל"ת. והמדה הזו שהחזיק בה בחיים שואבת נשמתו לחיי העולם הבא, והיא מחופפת עליו כעטרה לראש.

הגה"צ רנ"צ פינקל זצ"ל - הסבא מסלבודקה - אמר בשיחותיו (הובא באור הצפון) כי אף קודם שניתנה תורה וגילתה לנו את עומק חיוב החסד, היה צריך האדם להבין ולהשכיל מדעתו שמעשה החסד אינו רק מעלה עליונה לפנים משורת הדין, אלא חסד הוא עמוד שעליו העולם נשען ונותן לאדם זכות הקיום על פני תבל.

ואף שלא נצטווה, צריך הוא להגיע לידי הכרה זו ע"י הסתכלות מקיפה עמוק החודרת במרחבי הבריאה בכלל ובכל נברא בפרט. ואז יראה ויכיר שכל הנבראים נבראו לשם חסד. כל אחד מהם הוא חלק ונדבך בבנין הנהדר של חסד - "עולם חסד יבנה".

כל נברא ממלא את תפקידו בשבילו ונוצר, באמונה ובהשמחה. השמש מאירה לכל העולם "ישוש כגיבור לרוץ אורח". הארץ נותנת פירותיה לכל. ו"נפשי כעפר לכל תהיה" - עפר הכל דורסים עליו ואעפ"כ הוא עושה חסד ומצמיח פירותיו לכל.

הלכות חסד צריך האדם ללמוד מכל נברא ונברא. כשם שכל נברא עושה חסד לפי עצמותו ואיכותו, כן גם האדם צריך לעשות חסד בעולם כפי גדלותו ויכולתו. והלא הוא עליון על כל הנבראים. הוד הבריאה. תפארת היצירה. ועליו למלא את תפקידו לפי רוממותו. עכת"ד.

ואמנם ישנה מעלה נשגבה במדת החסד והיא "אהבת חסד". הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה אומר שמדת "אהבת חסד" באה לידי ביטוי בשעה שאדם רוצה שלחברו יהיו דברים נוספים יתרים על מה שיש לו עצמו. ומוכן לוותר מעצמו כדי שיהיה לזולת. כמו שמצינו בגמרא (ב"מ סא.) שנים שהיו מהלכים בדרך, וביד אחד קיתון של מים, נותן לזולתו ולא משאיר לעצמו. ורק במקום פיקוח נפש אמר רבי עקיבא, חייד קודמין".

ומוסיף רבי יחזקאל: כאשר בעל חסד אמיתי אינו יכול לעשות חסד, מסיבות שונות שאינן תלויות בו, מרגיש כביכול שחסר לו ממצויאותו, וכל זה מכוחות הנפש, כי הנפש היא חלק אלוהי ממעל, והיא מדה ממדותיו של הקב"ה.

לא כן בעל חסד רגיל. אף ששואף לעשות חסד, אינו עושה אלא רק בעת שפנוי הוא מכל דאגותיו וטירדותיו האישיות. או-אז דעתו פנויה לעשות חסד עם זולתו, ובוודאי שכאשר טרוד הוא במחלתו והדבר תלוי בפיקוח נפש, פשוט שאין דעתו פנויה לעשות חסד. לא כן מצינו אצל עמוד החסד אברהם אבינו, שבשיא חוליו כחוס היום, מסר עצמו לחסד. זוהי "אהבת חסד" במיטבה.

"מוסיף והולך" למען צרכי שבת לעניים...

מנהגו של כ"ק האדמו"ר רבי שלומק'ה מזוועהיל זצ"ל בכל יום חמישי להעמיד עגלות עמוסות חלות ליד ביתו לצרכי עניים לכבוד שבת. בנוסף היה מחלק פתקאות לקבלת בשר, אצל הקצבים, לכבוד שבת. לבדו נשא במעמסה ובהוצאות הכספיות העצומות. כאשר שאלוהו מנין לו כל הכסף לכיסוי ההוצאות? השיב כי "אחד" נותן לו בשביל כך... הוא התכוון ל"אחד" שהוא הבורא ית"ש, כשהוא משליך עליו את כל יהבו, ומשקיע עצמו בחובות עצומים.

והעיד על כך כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל זצ"ל: "בעת שקיבל הרבי על עצמו נטל כבוד זה של הוצאות, התייעץ עם עצמו: הרי אמרו חז"ל "לוי עלי ואני פורע". ואם הקב"ה מבטיח לפרוע כאשר האדם לווה לכבוד את השבת לצורך עצמו, קל וחומר לצורך אחרים, לצרכי שבת של עניים..."

"ואכן בתחילה הקציב לכך סכום מסויים כל שבוע, והקב"ה החזיר לו, והיה מוסיף והולך, מוסיף והולך, עד שהתקציב עלה לחמש מאות רובל כסף לשבוע..."

ציס"ע - זוועהיל

"אי אפשר להשיב אנשים ריקם"...

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל לא סירב מעולם לקבל אנשים שבאו לביתו, להנות ממנו עצה ותושיה. הוא קיבל את כולם בסבלנות מיוחדת עד שהגיע לאפיסת כוחות, אעפ"כ לא הניח לבני ביתו שישגרו את הדלת. ופעם התבטא: איך אפשר לסגור הדלת בעד יהודי שבא כדי להגיד צרתו ולחפש תשועה ברוב יועץ?!

פעמים קרה שבאו ונכנסו אליו אנשים בעת שישב וסעד לבו בארוחת צהרים. הוא הפסיק אכילתו והתפנה לדורשו.

באחד הלילות, אחרי שקיבל אנשים במשך שעות ארוכות, וכבר התכוון לשכב במיטתו מרוב עייפות, נשמעו פתאום דפיקות בדלת מעונו: שני אנשים הגיעו מחוץ לעיר, כדי לשוחח עמו. בני הבית חשבו שמן הראוי לא להכניס אותם, הרי חייבים לחוס על בריאותו, אולם הוא בשומעו את קולות האנשים אמר להביאם מיד לפניו. "איך יכולים להשיב אותם ריקם?!"

במקרים דומים נהג לומר (אחרי שעבר לגור בדירה בקומה שלישית): "אם יהודי טיפס ועלה לכאן במדרגות שלוש קומות, איך יכולים לאכזב אותו לסגור הדלת בעדו!"

מפי בנו הגאון רבי דוד שליט"א

"משכיל אל דל"...

פעם הבחין הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל באחד מתלמידיו ב'חידר' כי נעליו קרועות. היה ברור לו שהילד זקוק בדחיפות לזוג נעלים חדשות. הוא הכיר את אביו של הילד שידו קפוצה... אף חשש שהאבא יעלב אם הוא יהיה זה אשר ירכוש עבור הילד זוג נעלים.

מה עשה בחכמתו? בהפסקת הבוקר, קרא רבי אריה לאותו ילד וביקשו שיסור לחדרו ואמר לו "דומני שהגיע העת שאבחן אותך בתלמודך". הציג בפניו שאלות קשות, והנער השיב כהלכה וללא היסוס.

אמר לו רבי אריה: "אתה יודע מצוין. משנתך סדורה עליך ובהחלט מגיע לך פרס בשביל כך". מיד נתן בידו של הילד פתק לסנדלר הסמוך, בו הוא מבקש שיתן לילד נעלים חדשות, תוך התחייבות מצידו לפרוע את החשבון בהקדם.

לפני לכתו של הילד לביתו, לא שכח רבי אריה לתחוב בידו מכתב נוסף הנועד לאביו של הילד בו מהלל ומשבח את הבן על התמדתו בלימודו וכי בגין כך זכה בפרס...

צדיק יסוד עולם

לנהוג בענוה עם הזולת מתוך הכרה כי כל המעלות שיש לאדם אינם מזכותו אלא ממתנת השי"ת

נלמד מהפסוק: "ויען יוסף את פרעה בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה" (פרק מא-טז)

וכתב רש"י: "בלעדי" - אין החכמה משלי אלא האלוקים יענה, יתן עניה בפי שלום פרעה. עכ"ל. ואמרו חז"ל בשביל שתלה הגדולה בבעליה בלשון "בלעדי" בו בלשון עלה לגדולה - "ובלעדך לא ירים איש את ידו ואת רגלו".

אמרו חז"ל בגמרא (סנהדרין פח): "איזהו בן עולם הבא ענותו ושפל ברך..." ויש להבין מה בין "עניו" ל"שפל ברך". ובמסורת הש"ס (שם) מתחבט מה המעלה שיש ל"שפל ברך" נוסף על מעלת ה"עניו".

מבאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחת מוסר-מאמר מז) את ההבדל בין "עניו" ל"שפל ברך". כי "שפל ברך" הוא מי שבכוחו להכניע את דעתו ולחזור בו מדבריו ומהחלטתו הקודמת, ועניו לחוד ושפל ברך לחוד. ואפשר שיהיה אדם עניו ומכל מקום הוא יעמוד איתן על דעתו. לא כן "שפל ברך", שבכל עת ובכל שעה הוא שוקל את דרכו מחדש ואינו מתעקש להחזיק בדבריו הקודמים.

ומוסיף רבי חיים שזוהי הדרך להגיע לאמיתה של תורה. שכן המחזיק בדעתו, אינו שומע את דעת חברו ועלול להשאר בטעותו, מה שאין כן מי שאינו עומד על דעתו ומחשיב גם את דעת הזולת נמצאת דעתו מנופה ומזוקקת.

זהו שאמרו חז"ל (עירובין יג): "מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן, מפני שנחין ועלובין היו... ומקדימין דברי בית שמאי לדבריהם. אין הכרח לפרש שבשכר הענוה של בית הלל זכו שתקבע הלכה כמותן, אלא יתכן שהסיבה לכך, מפני שהחשיבו ושמעו את דעת זולתם [שהתבטאה במה שהקדימוה לדעתם] וממילא היא שגרמה לכך שדעתם תהיה מנופה ומבוררת ולכן ההלכה כמותן. [ומדוייק לשון חז"ל שאמרו "נחין ועלובין" ולא אמרו "ענוותנים"].

"להיות ענותן כהלל..."

שאלו לכ"ק האדמו"ר רבי יחיאל מאיר מאוסטרובצה זצ"ל: אמרו חז"ל "לעולם יהא אדם ענוותן כהלל". וכי קל לאדם להדמות להלל הזקן, נשיא ישראל?

השיב הרבי מאוסטרובצה: "אילו אמרו "לעולם יהיה אדם למדן כהלל" או "קדוש כהלל" כי אז אכן קושייתכם במקומה. איך יכול אדם להגיע לדרגתו? אבל כשאמרו תהיה ענוותן כהלל, אין הקושיה בכלל קושיה, כי קל לך יותר להכיר בשפלותך מהלל הזקן, שמחמת דרגתו הגבוהה הצטרך לעמל אין קץ כדי להשיג מטרה זו..."

חס"מ

"הנעל שזה יותר ממוני..."

אחד מחשובי הרבנים פנה פעם לגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל ואמר לו: "מקובלני מגדולי ישראל שכבר לפני שלושים שנה היה לכם רוח הקודש..." הלה לא הספיק לסיים את המשפט ורבי אברהם שלף מנעלו מעל רגלו ואמר: "הנעל הזו שזה יותר ממני". והוסיף: "מכיון שנגעתי בנעלים מוכרח אני ליטול את ידי..." ויצא ליטול ידיו ושוב לא חזר למקומו הראשון כדי שלא ימשיך לדבר עמו בענין.

ורגיל היה רבי אברהם להמליץ את הפסוק "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב" על החובה להתרחק מגאווה וכבוד. וכך אמר: "נעל" הוא מלשון "גן נעול אחותי כלה". כאשר כלל ישראל נועלים עצמם מגאווה ומדברים אסורים, ולא מחשיבים עצמם יותר מהנעלים שהם דורכים עליהם, על זה אמרו "מה יפו פעמיך בנעלים"...

אגן הסהר

הצנעת המעלות

להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי לא לעורר קנאה וצרות עין!

נלמד מהפסוק: "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו" (פרק מב-א)

ואמרו חז"ל: "אמר להם יעקב לבניו, אל תראו עצמכם כשאתם שבעים, לא בפני עשוי ולא בפני ישמעאל, כדי שלא יקנאו בכם" (תענית י:). כיוצא בזה: אם אכל ושתה בדיעבד, ביום התענית, אל יתראה בפני הציבור [כשבע] שנראה כחתן בין אבלים ויתקנאו בו (שם). ולהלן על הפסוק: "ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים" (מב-ה) כתב רש"י: מטמינין עצמן שלא יכירו, לפי שציוה להם אביהם שלא יתראו כולם בפתח אחד, אלא יכנס כל אחד בפתחו, כדי שלא תשלוט בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גיבורים.

על הפסוק "יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ידיך" (דברים כח-ה) שאל הנצי"ב זצ"ל (בפירוש העמק דבר): לכאורה המלה "אתך" מיותרת? ומביא פירוש הריטב"א (ב"מ מב): "אתך" - דבר שהוא אתך ואינו ידוע לעולם, ומכאן דרשו שאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שאין העין שולטת בו, אפילו לא עינו של חברו.

כיוצא בזה נאמר "וקצותה את כפה לא תחוס עינדך". וסמוך לו נאמר: "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה" (דברים כח-יב,יג) וביאר בעל הטורים פשר סמיכות הפסוקים, שיש לדרוש כך: "עינדך - לא יהיה לך בכיסך". כלומר: שלא תביט בכיסך למנות מה שבו, שהרי אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין.

את הפסוק במשלי "ואת צנועים חכמה" מבאר המהר"ל זצ"ל (בספרו נתיבות עולם ח"ב) כי מי שנוהג בצניעות, נמשכת אחריו החכמה, כי החכמה ראויה לה הצניעות. והטעם בזה, משום שהחכמה עצמה צנועה ונסתרת ואינו בנגלה, לפיכך כמו שהיא החכמה בעצמה, כך ינהג עם החכמה שילמד בצניעות דהיינו בסתר. אך מי שכל מעשיו בפרסום, יש בזה צד גשמי ואין ראוי לו החכמה שהיא רוחנית...

מעניין פירושו של הכלי יקר על הפסוק "רב לכם טוב את ההר... פנו לכם צפונה" (דברים ב-ג) וכך כתב: "יש בו רמז לשעה ולדורות... וכל זמן שישראל הולכים סחור סחור נאמר להם "פנו לכם צפונה". ודרשו בזה, אם הגיעה שעתו של עשוי, הצפינו עצמכם. וענין הצפנה זו נראה לי, שאם ימצא האיש הישראלי איזו הצלחה אזי יטמינו ויצפינו הכל בפני עשוי, כי אין לך אומה שמתקנאת בישראל כמו עשוי וכו' על כן ציוה "פנו לכם צפונה" שלא יתקנאו בכם!

יותר מוסתר - יותר מאיר!

סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל: כאשר נכנסתי פעם לרבינו הגרא"מ שך זצ"ל וביקש ממני לומר רעיון כלשהו, נענתי ואמרת: הגמרא מספרת (בברכות ה:): שרבי אלעזר חלה. עלה רבי יוחנן לבקרו. ראהו מתגורר בבית אפל. "גליה לדרעיה ונפל נהוראי" [=גילה זרועו ונתמלא הבית כולו אורה שהיה בשרו מבהיק].

"יש לשאול: וכי פניו של רבי יוחנן לא קרנו כזרועו? ואם כן מדוע כשנכנס לבית לא הואר הבית מאור פניו? אלא מוכח מכאן שרק מה שמוסתר הוא זה שמאיר!"

[א.ה. נוכל להוסיף רמז לרעיון הרב גלינסקי מנס פך השמן הטהור של חנוכה. הוא היה נסתר מעיני היוונים ולא גילוהו לטמא, ולכן ראוי היה שיעשה בו נס, ויווצר בו כזה כח המאיר, שידלק שמונה ימים].

והוסיף הרב גלינסקי: רש"י כותב (במדבר ח-ב) למה נסמכה פרשת המנורה להקרבת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו. אמר לו הקב"ה: חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות.

יש לשאול: למה גדולה הדלקת הנרות מקרבנות הנשיאים? אלא שהקרבות היו על המזבח החיצון, ובפרסום, ואילו ההדלקה נעשתה בפנים ובחשאי!

והגדת - מגילת אסתר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הצעות-לסדר / הרב נפתלי זינברג

קוראים נכבדים!

יהודים יקרים!

התבקשתי לכתוב את המאמר הבא, אשר עוסק בעניינים חשובים שעומדים על הפרק ווצר לי לאכזב את מי שסבור שהעניינים החשובים שעומדים על הפרק קשורים דווקא לתחום הפוליטי... מתוך מגמה לחשוב ולהציע באלו דרכים נוכל לשפר ולהשתפר.

הנושא הראשון, והחשוב מביניהם, הוא חוסר האחדות הקיים בינינו. בעיה ותיקה שטרם נפתרה. כאשר נתבונן נגלה שקיים גורם מסוים שמשפיע עמוקות בתחום זה, ודווקא הוא ניתן לשינוי במאמץ לא רב.

כלומר: כאשר מדברים בדרך כלל על אחדות, דורשים מן האדם עבודת המידות, ויתור וכו', אך במקרה זה מדובר בדבר הרבה יותר קל. אם יה' לנו את השכל להשקיע בו, נוכל להשיג תוצאות מדהימות בהשקעה לא גדולה.

כלפי מה הדברים אמורים? חז"ל מספרים לנו שכאשר היה רבי עקיבא עם-הארץ התבטא בלשון חריפה מאוד "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור". אך מצד שני, ידוע שרבי עקיבא היה "צנוע ומעלי" גם טרם גילה את אור התורה. נשאלת השאלה, האם ההגדרה "צנוע ומעלי" מתאימה למי שמתבטא כך נגד תלמידי חכמים?!

רבנו תם, מגדולי הראשונים, מפענח לנו את התעלומה: בזמנם נשמרו התלמידי חכמים בטהרה, ונזהרו אפילו מלגעת בעם-הארץ. זה כמובן לא נבע משנאה, אלא שבעיניו של רבי עקיבא "תורגם" הדבר לשנאה. הוא סבר שהם מתרחקים ממנו משום שהם שונאים אותו, ומכאן קצרה הדרך להיפגע ולפתח בחזרה שנאה.

זה מלמד אותנו כלל אקטואלי ורלוונטי עצום: לא מספיק לבחון את עצם המעשים שלנו, חובה גם לבחון את "הניראות" שלהם. וזאת משום שבעינים של אנשים פשוטים הם עלולים להתפרש כשנאה, או התנשאות, ואז הם מפתחים באופן אוטומטי רגשות שליליים כלפינו, ובמקום שיהיה מצב של ת"ח מרבים שלום בעולם" יוצא להיפך ויש חשש לחילול ה'. אז אם אנו רוצים להרבות אחדות וקירוב לבבות, אנחנו חייבים להפגין ולשדר אהבה בכל הזדמנות.

ברגע הראשון זה נשמע קצת מופרך: מה? וכי מוטלת עלי החובה להראות לאותו עם-הארץ שאני לא שונא אותך? מה אני אחראי לדמיונות שלוו... והתשובה פשוטה בתכלית: כן. כי רק כך נוכל להרבות אהבה ואחווה שלום ורעות!

זו עצה פרקטית קטנה-גדולה, שכל מי שהתנסה בה רואה כיצד היא מחוללת פלאות במהירות שיא!

* * *

נעבור לנושא הבא.

כמעט מידי יום אני נחשף לצרות ואסונות חדשים. תאונות, מחלות ומקרים קשים. חי לו אדם את חייו השגרתיים, ולפתע: בום! הכל נעצר באחת.

כאשר אנחנו ניצבים לאחר אסון, מוטל עלינו להפנים ש"כל מה שעושה השם הכל לטובה". אך כאשר מדובר עדיין לפני האסון, מחובתנו לעשות הכל כדי למנוע את האסון!

נציע פה שני רעיונות, קלים יחסית ליישום, אשר בכוחם ליצור סביבנו חומת-מגן מפני האסון הבא.

אחד מגדולי הדור הקודם היה **הבאבא סאלי** זי"ע. למרות סדר יומו העמוס, מצא את הזמן לומר דבר יום ביומו את התהילים היומי, ולסיים את ספר התהילים בכל חודש. מדובר במוצק של חמישה פרקי תהלים, קצת זמן - הרבה תועלת!

מדוע עלינו לחכות עד לחודש אלול כדי לומר תהלים בבית הכנסת? ברור ש"חודש הרחמים" הוא זמן מתאים לעורר רחמים, אך וכי עכשיו איננו זקוקים לרחמים?

הקשיבו למה שכותב המקובל האלוקי **רבי אביגדור קרא** זי"ע (מתקופת המהר"ל מפראג, וגם נקבר בסמוך אליו) אודות אמירת תהילים:

"הרגיל בספר תהילים, הוא דוחה כל מיני פורענויות וכמה פגעים רעים, מעליו ומעל כל בני ביתו ומעל משפחתו ומעל כל בני דורו, ומגלגל עליו ועליהם כל מיני שפע ברכות וטובות והצלחות".

כשהייתי צעיר חשבתי שתהילים נועד לבעלי-בתים... אבל בני-תורה שעסוקים כל היום בתורה: להם אין צורך בתהילים. כיום כבר הגעתי לשנות השיבה ולמדתי עד כמה התהילים היומי חשוב לכל אחד ואחד - כולל גם המתמיד בלימודו!

* * *

נסיים בנקודה אחרונה: "צורת התפילה" שלנו.

בשולחן ערוך (או"ח סי' צ"ה סעי' ג') מבואר שבתפילה צריך לעמוד האדם מול השי"ת כעבד לפני רבו. כדי לבטא הכנעה זו יש לכפות את הידיים ימין על שמאל מעל הלב (ועי"ש בשו"ע). אך כמה אנשים אתם מכירים שאכן עומדים בתנוחה זו?

זה לא בכדי, הידיים השלובות מול הלב מבטאות את האימה והיראה מפני בורא כל עולמים, ואת ההכנעה האדירה שלנו כלפיו.

פעולה קטנה שכזו בצורה עקבית יש לה היכולת להפוך את האדם, משפחתו וכל סביביו ליישרות ולדעת תורה אמיתית ותיקון עולם.

אז נכון שאנחנו מקפידים להתפלל טוב שלוש פעמים ביום, אך מי יודע, אולי כאשר גם נתקן את צורת העמידה על פי השולחן ערוך, נזכה שהתפילות יעלו לרצון ושוב לא ישמע שוד ושבך בארצנו?!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il